

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

### ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΜΑ΄

Τρίτη 19 Μαΐου 2020 (πρωινή Α΄)

#### ΘΕΜΑΤΑ

##### Α. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Ειδική Ημερήσια Διάταξη:  
Ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής για την  
Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, σελ. 13195 - 13200
2. Τήρηση ενός λεπτού σιγής στη μνήμη των θυμάτων της  
Γενοκτονίας των Ελλήνων και Ελληνίδων του Πόντου, σελ. 13200
3. Επί διαδικαστικού θέματος, σελ. 13195, 13200

#### ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Ν. , σελ. 13195 - 13200

#### ΟΜΙΛΗΤΕΣ

##### Α. Επί της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης:

ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ Ι. , σελ. 13197  
ΑΠΑΤΖΙΔΗ Μ. , σελ. 13200  
ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ Μ. , σελ. 13195  
ΒΡΥΖΙΔΟΥ Π. , σελ. 13196  
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Ν. , σελ. 13195  
ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ Χ. , σελ. 13197  
ΣΥΝΤΥΧΑΚΗΣ Ε. , σελ. 13198  
ΧΗΤΑΣ Κ. , σελ. 13199

##### Β. Επί διαδικαστικού θέματος, σελ.

ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Ν. , σελ. 13195, 13200

# ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΒΟΥΛΗΣ

Θ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

ΙΗ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΜΑ'

Τρίτη 19 Μαΐου 2020 (πρωινή Α')

Αθήνα, σήμερα στις 19 Μαΐου 2020, ημέρα Τρίτη και ώρα 09.40' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Α' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΝΙΚΗΤΑ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ**.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης):** Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Εισερχόμαστε στην

## ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής για την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου.

Κατά τη σημερινή συνεδρίαση θα τοποθετηθούν για πέντε λεπτά εκ μέρους του Προεδρείου ο κ. Νικήτας Κακλαμάνης, εκ μέρους της Κυβέρνησης ο Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών κ. Μιλτιάδης Βαρβιτσιώτης και οι συνάδελφοι Βουλευτές, που έχουν οριστεί από τις Κοινοβουλευτικές τους Ομάδες, για πέντε λεπτά ο καθένας.

Παράκληση να τηρηθεί ο χρόνος, γιατί ακολουθεί δύσκολη συνεδρίαση μετά.

Αγαπητοί συνάδελφοι, εκατόν ένα χρόνια συμπληρώνονται φέτος από τη Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού, ενός από τα ειδεχθέστερα μαζικά εγκλήματα της ανθρωπότητας, που εκτυλίχθηκε στη σκιά της σύστασης του σύγχρονου τουρκικού κράτους, μια σαρωτική και αρρωστημένη έμπνευση, που εφήρμοσαν αρχικά οι Νεότουρκοι και ολοκλήρωσε στη συνέχεια ο Κεμάλ. Διωγμοί, δολοφονίες, βασανιστήρια, καταναγκαστικά έργα, πυρπολήσεις χωριών, λεηλασίες και εκτοπισμοί ήταν μερικές από τις μεθόδους που μετέλθαν οι γείτονές μας βάσει σχεδίου και με έναν αδιανόητο κυνισμό.

Το αποτέλεσμα ήταν μία ανεπανόρθωτη ανθρωπιστική καταστροφή, που μετρά περί τις τριακόσιες πενήντα τρεις χιλιάδες απώλειες ανθρώπινων ψυχών, απώλειες που εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αφανισμού του ελληνικού στοιχείου της Ανατολής.

Έως σήμερα, το επίσημο τουρκικό κράτος εξακολουθεί να αρνείται τη Γενοκτονία και με απύθμενο θράσος να την κατατάσσει στην κατηγορία των παράπλευρων απωλειών μιας ταραγμένης εποχής.

Αυτό, φυσικά, δεν μας εντυπωσιάζει, γιατί η Τουρκία εξακολουθεί να τηρεί διαχρονικά μια πάγια και συνεπή γραμμή άρνησης των εγκλημάτων της, όπως και στις περιπτώσεις των Μικρασιατών, των Αρμενίων και πιο πρόσφατα των Κυπρίων.

Στο ίδιο μοτίβο συνεχίζει μέχρι και σήμερα με απειλές, με λεονταρισμούς και με τον «Δούρειο Ίππο» των μεταναστευτικών κυμάτων, που στέλνει στα σύνορά μας. Πρόκειται για παλιά γνω-

στά τερτίπια των γειτόνων μας, τα οποία όμως αποδείχθηκαν προσφάτως με τη στάση της Ελληνικής Κυβέρνησης, να πέφτουν πλέον θεαματικά στο κενό.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, χρέος όλων μας είναι να κρατάμε τη μνήμη ζωντανή και το μέλλον μας ακλόνητο. Οφείλουμε να τιμούμε και να παλεύουμε για τη δικαίωση των προγόνων μας, γιατί από εκείνους αντλούμε τη σοφία και την έμπνευση για το αύριο της πατρίδας μας.

Ας σταθούμε, λοιπόν, όρθιοι, με σεβασμό στη μνήμη και στο δράμα των Ποντίων αδερφών μας, τιμώντας τους, ακριβώς όπως έγραψε ο Γεώργιος Σαρακενίδης στο ποίημά του: «Πόντος, έν' άστρον φωτεινόν σαν η πατρίδα της πατρίδας».

Ορίστε, κύριε Υπουργέ, εκ μέρους της Κυβέρνησης έχετε τον λόγο για πέντε λεπτά.

**ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών):** Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι μαρτυρίες των επιζώντων της Ποντιακής Γενοκτονίας μεταφέρουν ένα κλίμα δράματος: «έβαλα πολύ χρώμα στα αυτιά μου για να μην ακούω, αλλά η βοή που εσηκωνόταν από τις φωνές και το κλάμα ήταν τόσο μεγάλη, ώστε την άκουγε και ο ουρανός». Μία τέτοια ανατριχιαστική μαρτυρία δείχνει το μέγεθος του πόνου που βίωσε ο ποντιακός ελληνισμός, θρητώντας τριακόσιες πενήντα τρεις χιλιάδες νεκρούς στην εκστρατεία εξόντωσής του, που διήρκεσε από τις 19 Μαΐου 1919 μέχρι το 1922.

Είναι αλήθεια ότι ο ποντιακός ελληνισμός, ζώντας μακριά από το εθνικό κέντρο, κατάφερε να διατηρήσει ζωντανές όλες τις αξίες του έθνους, την ιστορία, τη γλώσσα, τον πολιτισμό και να κρατήσει στις εσχαιές του ευρύτερου ελληνικού κόσμου ζωντανή τη φλόγα του.

Είναι αλήθεια ότι κατά τον 19ο αιώνα ανέπτυξε μία πολυσχιδή δραστηριότητα, μέσα από την οποία φάνηκε ότι έχει και το ακαδημαϊκό βάθος, δημιουργώντας σχολεία εξαιρετικού επιπέδου, αλλά και την οικονομική δυνατότητα, δημιουργώντας τέτοιες οικονομικές δομές, ώστε να αποτελέσει ίσως το κυρίαρχο στοιχείο στις περιοχές, στις οποίες κατοικούσε.

Πάντοτε -μα πάντοτε!- συμβίωνε με τους άλλους λαούς σε ένα πνεύμα ειρήνης και συνεργασίας και κρατώντας την παράδοση των Ακριτών του Βυζαντίου, διατηρούσε πάντοτε μέσα του τη φλόγα του ελληνισμού.

Η επίθεση και η συστηματική διαδικασία εξόντωσης, που εδόχθη από τις κεμαλικές και νεοτουρκικές ορδές, δεν κατάφεραν να πτοήσουν το πνεύμα του.

Γι' αυτό και όταν πλέον μετεγκαταστάθηκε ο εναπομείνας ποντιακός ελληνισμός στην χώρα μας, την Ελλάδα, μέσα σε ένα δύσκολο κλίμα μετά από μία εθνική καταστροφή και μία οικονομική κατάρρευση και αντιμετωπίζοντας πολλές φορές και τη δυσπι-

στία των γηγενών πληθυσμών, μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα, με την πίστη του στις αρχές, στην Ορθοδοξία, με την πίστη του στην πατρίδα, κατάφερε να ενσωματωθεί και να αναδειχθεί ένας από τους κορυφαίους -θα έλεγα- φορείς των εθνικών ιδεωδών. Αυτό φάνηκε γιατί αμέσως μετά, κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, πολέμησε με σθένος απέναντι στις φασιστικές ορδές.

Σήμερα ο ποντιακός ελληνισμός έχει καταφέρει σε όλη τη χώρα να αναδείξει τα χαρακτηριστικά του, σε κάθε τοπική κοινωνία να έχει την παρουσία του, να κρατάει ζωντανή τη μνήμη της παράδοσής του και βέβαια, να συμβάλει, με κάθε δυνατό τρόπο, στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική εξέλιξη και πολιτική παρουσία του τόπου μας.

Γι' αυτό, για εμάς αποτελεί και χρέος και υποχρέωση να θυμόμαστε και να τιμούμε τη μνήμη των θυμάτων. Αποτελεί και υποχρέωση, όχι μόνο αυτή τη μέρα, αλλά κάθε μέρα να προσπαθούμε για το αυτονόητο, να αναγνωριστεί επιτέλους η Ποντιακή Γενοκτονία. Οφείλουμε να το κάνουμε, όχι μέσα σε ένα πνεύμα αντεκδίκησης απέναντι στην Τουρκία, αλλά μέσα στο πνεύμα ότι η αναγνώριση της αλήθειας μπορεί να μας λυτρώσει, για να πάμε στο μέλλον μαζί. Θα ήταν μία πράξη ευθύνης, βαθιά λυτρωτική από την πλευρά της Τουρκίας η αναγνώριση των εγκλημάτων απέναντι στα θύματα της Ποντιακής Γενοκτονίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να εκφράσω, εκ μέρους της Κυβέρνησης, τον απόλυτο σεβασμό και την προσήλωση όλων μας σε αυτόν τον εθνικό στόχο, δηλαδή στη διαδικασία αναγνώρισης της Ποντιακής Γενοκτονίας ως μίας από τις γενοκτονίες που χαρακτήρισαν τον προηγούμενο αιώνα και να φωνάξω κι εγώ μαζί σας και μαζί με όλο τον ποντιακό ελληνισμό «ποτέ ξανά!».

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης):** Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Προχωρούμε.

Τον λόγο έχει η Βουλευτής Κοζάνης της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας κ. Παρασκευή Βρυζίδου για πέντε λεπτά.

Μπορείτε να μιλήσετε από τη θέση σας, κυρία Βρυζίδου. Όλοι από τη θέση σας!

**ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΒΡΥΖΙΔΟΥ:** Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Βουλή των Ελλήνων, με απόφαση της είκοσι έξι χρόνια πριν, το 1994, αναγνωρίζει ομόφωνα τη Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού, ένα από τα πιο τραγικά γεγονότα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Ημέρα μνήμης και τιμές η 19<sup>η</sup> Μαΐου στα εκατοντάδες χιλιάδες θύματα του Πόντου, που χάθηκαν εκατόν ένα χρόνια πριν, αλλά και δήλωση της πόντης αμεΐωτης και σταθερής προσπάθειάς μας για την αναγνώριση της θυσίας τους.

Οι Πόντιοι των ακτών του Ευξείνου Πόντου επί χιλιάδες χρόνια υπήρξαν το απόμακρο ανατολικό άκρο του ελληνικού ελληνισμού. Επιβίωσαν για αιώνες υπό ξένη κυριαρχία. Διατήρησαν, όμως, αναλλοίωτο τον πολιτισμό τους, την πίστη τους στην Ορθοδοξία, τη γλώσσα τους, που ήταν συνέχεια της αρχαίας ελληνικής και κυριάρχησαν στην απεραντοσύνη της γης με τον δυναμισμό, την αισιοδοξία και τη δημιουργικότητά τους.

Ο Ποντιακός Ελληνισμός μεγαλούργησε σε οικονομικό, πνευματικό και πολιτιστικό επίπεδο. Τα εκπαιδευτήρια του Πόντου, με πρώτο το φροντιστήριο της Τραπεζούντας υπήρξαν φωτεινά κέντρα παιδείας στην ευρύτερη περιοχή και μαζί με τη διατήρηση και διάδοση του λαμπρού ελληνικού πολιτισμού κατάφεραν να ακτινοβολήσουν πολύ πέραν των δικών τους ορίων.

Μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους, όπως αποκαλυπτικά ανέφερε ο καθοδηγητής των Τούρκων Γερμανός Συνταγματάρχης Σάντερς, αλλάζει το σκεπτικό των Τούρκων. «Η Τουρκία δεν έχει ουδεμία ασφάλεια ούτε δύναται να οργανωθεί ελευθέρως στο μέλλον, λόγω της παρουσίας των Ελλήνων. Γι' αυτό πρέπει να διωχθούν και να εξοντωθούν. Για να μην προκληθεί αντίδραση στον πολιτισμένο κόσμο, προτείνω ως τελική λύση τον «λευκό» θάνατο, τις ατέλειωτες οδοιπορίες. Σας διαβεβαιώνω ότι το κρύο, οι παγωνιές, οι βροχές, οι κακουχίες, η αστία και οι αρρώστιες θα φέρουν το ίδιο αποτέλεσμα με τις σφαγές, που λογαριάζεται να κάνετε εσείς». Έτσι ξεκίνησε η συστηματική τουρκική

εκδίωξη του Ποντιακού Ελληνισμού και των λοιπών χριστιανικών πληθυσμών της οθωμανικής αυτοκρατορίας από την ιστορική πατρίδα τους. Έτσι συντελέστηκε το μαζικό έγκλημα της Γενοκτονίας των Ποντίων, ένα έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.

Όσα χρόνια κι αν περάσουν, οι μνήμες δεν ξεθωριάζουν. Οι Έλληνες του Πόντου, που εγκαταστάθηκαν στη νέα τους πατρίδα, που ταξίδεψαν σε όλο τον κόσμο, δεν έχασαν ποτέ τη γη τους, την ιστορική τους κοιτίδα, τον Πόντο και την Τραπεζούντα, τα παρχάρια στα οροπέδια, την Παναγία Σουμελά, τα μοναστήρια του Βαζελώνος και του Περιοστερεώτα, αλλά κυρίως δεν έχασαν τον ξεριζωμό των προγόνων μας, τα βασανιστήρια, τις κακουχίες που έζησαν και που είχαν σαν κατάληξη τον εκπατρισμό τους και την εξόντωση τριακοσίων πενήντα τριών χιλιάδων αθώων ψυχών.

Όλοι εμείς, οι απόγονοί τους, δεν έχουμε σταματήσει να θρηνοούμε τους νεκρούς μας. Έτσι μεγαλώσαμε στις οικογένειές μας και έτσι μεγαλώνουμε και τα παιδιά μας. Αγωνιζόμαστε να κερδίσουμε την επίσημη παγκόσμια αναγνώριση για τη Γενοκτονία του λαού μας.

Όταν τα φρικιαστικά γεγονότα αποκαλύπτονται, δεν μπορείς πλέον να λησμονήσεις, δεν μπορεί να μη ζητάς την ιστορική δικαίωση των θυμάτων, δεν μπορεί να μην αποζητάς τη συγγνώμη των υπευθύνων. Το έγκλημα της Γενοκτονίας δεν αφορά μόνο τα θύματα και τους απογόνους τους, αλλά είναι έγκλημα κατά της ίδιας της ανθρωπότητας, που οφείλει να το καταδικάσει, για να το προλάβει και να το αποτρέψει στο μέλλον.

Η ατιμωρησία των δραστών και η ανοχή των μεγάλων δυνάμεων προς την Τουρκία αφήνει περιθώρια για νέες προκλήσεις, για παραβιάσεις του Διεθνούς Δικαίου και για συνέχιση της επιθετικής και επεκτατικής στρατηγικής της εναντίον της Κύπρου και της Ελλάδας. Όσο νιώθει ανενόχλητη, τόσο ανοίγει ο δρόμος για τις απαράδεκτες διεκδικήσεις της. Ακόμη φοβάται ότι η αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων θα εγείρει αιτήματα για αποζημιώσεις των κλεμμένων περιουσιών των διωχθέντων.

Την ίδια περίοδο και οι Έλληνες της Μικράς Ασίας και της Θράκης υπέστησαν τα ίδια δεινά. Το ελληνικό Κοινοβούλιο το 1998 αναγνώρισε την 14η Σεπτεμβρίου ως ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας και παραμένει η αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων της Θράκης.

Η Διεθνής Ένωση Ακαδημαϊκών για τη μελέτη των γενοκτονιών αποφάσισε ότι η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου και της Ανατολίας, των Αρμενίων και των Ασσυρίων έχει συντελεστεί.

Στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο που διοργάνωσε η Παμποντιακή Ομοσπονδία Ελλάδος στην Αθήνα τον Δεκέμβριο του 2019, ο Πρωθυπουργός μας Κυριάκος Μητσοτάκης δήλωσε ότι «Η Γενοκτονία στον Πόντο και στη Μικρά Ασία δεν έχει αναγνωριστεί μόνο από την Ελληνική Βουλή. Έχει αναγνωριστεί από πλήθος ξένων χωρών και πολιτειών. Ο κύκλος αυτός, όμως, οφείλει να διευρυνθεί. Γι' αυτό τον συγκεκριμένο στόχο η Κυβέρνηση κινείται μεθοδικά».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με εθνική στρατηγική και κυρίως έχοντας ενωμένα την κοινωνία, τους θεσμούς και τα κόμματα και με αξιοποίηση του απίστευτου δυναμικού του οικουμενικού Ελληνισμού, καθώς και με τη συνεργασία με τους δημάρχους, που διακατέχονται με φιλελληνικό πνεύμα και επιθυμούν το δίκαιο, οφείλουμε να αναπτύξουμε πρωτοβουλίες προώθησης αυτού του εθνικού καθήκοντος σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στην Ευρωβουλή, στο Συμβούλιο της Ευρώπης και στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Σκοπός μας η διεθνής αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου και η επίτευξη ενός κύκλου αναγνώρισεων από ξένα κοινοβούλια, ώστε η Τουρκία να αναγκαστεί να αναγνωρίσει την ιστορική πραγματικότητα και κυρίως να σταματήσει τις προκλήσεις και την επεκτατική πολιτική της, γιατί το Διεθνές Δίκαιο δεν θα την ανέχεται και δεν θα την καλύπτει.

Αυτή η εξέλιξη θα επιβεβαιώσει τους αγώνες μας, θα προασπίσει τα ανθρώπινα δικαιώματα και θα διασφαλίσει την αποφυγή γενοκτονιών στο μέλλον. Θα προστατεύσει τη χώρα μας και τα κυριαρχικά μας δικαιώματα, θα δικαιώσει τις ψυχές των αδικωμένων Ελλήνων του Πόντου.

Σας ευχαριστώ.



βάση ενός προκαθορισμένου σχεδίου, που συνέλαβαν και εκτέλεσαν με τον πιο αριστοτεχνικό τρόπο αρχικά οι Νεότουρκοι και στη συνέχεια οι Κεμαλικοί στις αρχές του πολιτισμένου βέλαια 20ού αιώνα.

Αυτή είναι η Γενοκτονία, η εξολόθρευση ενός ολόκληρου λαού, μόνο γιατί είναι αυτός που είναι -μία φρικαλεότητα- ενώ ο πολιτισμένος κόσμος υπονοβατούσε, επιτρέποντας να γίνει ένα έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, που μόνο η δική μας λήθη μπορεί να παραγράψει.

Δεν είναι το μόνο. Οι έννοιες του ανθρωπισμού, της αξίας της ζωής έχουν παραγκωνιστεί συχνά από την Ιστορία, ειδικά την ώρα που χρειάζονται για να αποτρέψουν μία νέα θηριωδία. Το Ολοκαύτωμα, η Γενοκτονία των Αρμενίων, τόσα εγκλήματα που χαρακτήθηκαν στην παγκόσμια συνείδηση, αναγνωρίστηκαν. Η Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού δεν έχει βρει ακόμα τη θέση της στη συνείδηση της διεθνούς κοινότητας ως τέτοια, παρά τα διαθέσιμα στοιχεία, που με πολύ κόπο και συστηματική έρευνα, έχουν μαζευτεί για τον συνολικό αριθμό των νεκρών.

Την ευθύνη -ας μην το ξεχνούμε- μόνο μακριά και πέρα από μας δεν πρέπει να την αναζητήσει κανείς. Πόσο δραστήρια είμαστε ως χώρα στην ενημέρωση της διεθνούς κοινής γνώμης για τις τουρκικές θηριωδίες στην περίοδο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου; Πόσο ανεχόμαστε να θεωρείται ο σφαγιασμός ενός ολόκληρου λαού ως ατύχημα της Ιστορίας;

Το ζήτημα της αναγνώρισης της Γενοκτονίας των Ποντίων, σε αντίθεση με αυτή του Ισραήλ και της Αρμενίας, αναδείχθηκε με τεράστια καθυστέρηση. Τη Γενοκτονία την θυμόμαστε κάθε τέτοια μέρα, 19 Μαΐου, σε μία σύντομη τελετή και αρκετές φορές είτε ως εργαλείο πολιτικής επιβίωσης είτε ως εξιλαστήριο θύμα ανεμμάτιστων πολιτικών. Δεν είναι αυτή η χρησιμότητά της ούτε οι ψυχές των χιλιάδων νεκρών του Πόντου βρίσκουν δικαίωση.

Όσες φορές, ιστορικά γεγονότα κρίνονται υπό το πρίσμα πολιτικών σκοπιμοτήτων, όχι μόνο διαστρεβλώνονται, αλλά και αδικούνται και κάθε φορά που αδικούνται, τραυματίζεται η παλιά πληγή. Είναι χαρακτηριστικό της ανθρωπίνης φύσης να θέλει να προχωρήσει, αφήνοντας πίσω αυτά που την πληγώνουν και μαζί τους, στη σκιά, τους αφανισμένους.

Το να διατηρείς τη συλλογική μνήμη για κάθε ασήκωτο εθνικό πλήγμα είναι καθήκον κάθε πολιτείας, είναι ένα καθήκον όμως που θέλει θάρρος και γενναιότητα. Θέλει θάρρος να δούμε κατάματα πόση αγριότητα και αχρειότητα μπορεί να κρύψει η ανθρωπίνη φύση και γενναιότητα για να αποδεχτούμε τις παραλείψεις μας, την ολιγωρία μας, την ενοχή για όλα όσα δεν έχουμε ακόμα κάνει, ώστε να εγγραφεί η Γενοκτονία των Ποντίων στο ποινικό μητρώο της ανθρωπότητας, να γίνει κοινή συνείδηση στον σημερινό άνθρωπο, ως ένα άλλο έγκλημα, που ντροπιάζει τον πολιτισμένο κόσμο.

Η ελληνική πολιτεία έχει μία οφειλή από την 24η Φεβρουαρίου του 1994, να χαράξει την εθνική πολιτική για τη διεθνή αναγνώριση της Γενοκτονίας του Ελληνισμού του Πόντου. Η χωρίς παραμορφωτικούς φακούς αναγνώριση της Ιστορίας, η διεθνής αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων, είναι χρέος όχι μόνο ως απόδοση τιμής στα χιλιάδες θύματα. Είναι ο τρόπος για να επωλωθούν οι πληγές του παρελθόντος.

Σε πείσμα εκείνων, που οργάνωσαν τόσο μεθοδικά τον αφανισμό τους, οι ξεριζωμένοι Πόντιοι κατάφεραν να ξεπεράσουν την οδύνη της απώλειας, κατάφεραν να ξαναφτιάξουν από την αρχή τις θρυμματισμένες ζωές τους, μαζεύοντας τα κομμάτια της Ιστορίας τους. Προχώρησαν, αλλά δεν ξέχασαν. Τη μνήμη την χρειάζομαστε. Είναι το κλειδί για έναν καλύτερο κόσμο. Επηρεάζει την πολιτική σκέψη και τη δράση μας. Η τόλμη να θυμόμαστε είναι η νίκη της συλλογικής ηθικής.

Την Ιστορία των Ελλήνων του Πόντου την χρειαζόμαστε, για να προχωρήσουμε μπροστά, να μας κεντρίζει διαρκώς, να μην ξεχνάμε την καταστροφή, που μπορεί να φέρει η μισαλλοδοξία, οι ακραίες ιδεολογίες, ο ρατσισμός και ο διχασμός. Η συλλογική μνήμη είναι αυτή, που μας οδηγεί να προσδιορίσουμε την ευθύνη μας απέναντι στην ανθρωπότητα και την Ιστορία. Η αποδοχή αυτής της ευθύνης είναι η μεγαλύτερη τιμή για τους χιλιάδες ανθρώπους, που χάθηκαν. Τη μνήμη την χρειαζόμαστε, για να ξέρουμε ότι μπορούμε.

Η σημερινή ακμαία ποντιακή κοινότητα είναι η νίκη της ύπαρξης απέναντι στην ανυπαρξία. Όσο ο κεμεντζές και το τουλούμ θα παίζουν, όσο θα φτιάχνονται πιάσι, μουχούλια, χαβίτες και κοφτάδες, όσο θα ξεσηκωνόμαστε με τη λεβεντιά της σέρας και του πυρρίχιου, όσο θα σκαρώνουμε και θα γελάμε με τα ποντιακά ανέκδοτα, όσο θα ζητάμε από την πολιτεία να περιλάβει στα σχολικά βιβλία όλων των βαθμίδων την ιστορία του Παρευξείνιου Ποντιακού Ελληνισμού, όσο θα επιμένουμε να θυμόμαστε και να προχωρούμε, θα τιμούμε τη μνήμη αυτών που χάθηκαν.

Ποιος ξέρει; Κάπου μπορεί ο Βασίλης Ανθόπουλος από το Κιζίκι, ο περίφημος «Βασίλ Αγάς», ο οπλαρχηγός Ευκλείδης Κουρτίδης από τη Σάντα, ο Θεοφύλακτος Θεοφυλάκτου από την Αργυρούπολη, ο γιατρός, ο Χρήστος Καλαντίδης, ο ακτινολόγος, ο Γιώργος Κανδηλάπτης, ο επονομαζόμενος «Παπαδιαμάντης του Πόντου», ο Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης, ο Μίμης Κεφαλίδης, ο πατέρας μου, και τόσοι άλλοι, μα τόσοι άλλοι Πόντιοι, που έδωσαν τη ζωή τους για την αναγνώριση αυτής της μεγάλης ιστορικής αλήθειας για τον Ποντιακό Ελληνισμό να αισθάνονται ότι όλα αυτά που έκαναν δεν πήγαν χαμένα, ότι άξιζαν τον κόπο και αυτή η δεύτερη καρδιά του παρελθόντος θα συνεχίζει να χτυπάει μέσα μας και να κρατά τον ρυθμό για το μέλλον μας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης):** Τον λόγο έχει ο Βουλευτής Ηρακλείου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος, κ. Εμμανουήλ Συντυχάκης.

**ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΥΝΤΥΧΑΚΗΣ:** Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, σήμερα τιμάμε την εκατοστή πρώτη επέτειο της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου κατά τη διάρκεια της οποίας εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι χάθηκαν, ενάμισι εκατομμύριο ψυχές πήγαν τον δρόμο της προσφυγιάς, βίωσαν στο πετσί τους την εξαθλίωση, τις αρρώστιες και τον ρατσισμό. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία ήταν φτωχοί εργάτες και αγρότες που αντιμετωπίστηκαν απαξιωτικά, ως άνθρωποι δεύτερης και τρίτης κατηγορίας από το ελληνικό αστικό κράτος και τις κυβερνήσεις του.

Αντιμετώπισαν την περιφρόνηση και το μίσος μερίδας εθνικοφρόνων γηγενών, που τους στιγματίζουν ως «τουρκόσπορους», επιτίθονταν στους συνοικισμούς, απαιτούσαν τον εξαγνισμό της χώρας από την παρουσία τους, ενώ οι απόγονοι αυτών -εθνικιστικές, φασιστικές οργανώσεις- προσπαθούν, ακόμα και σήμερα, να καπηλευτούν τα γνήσια αισθήματα του ποντιακού ελληνισμού. Γι' αυτό, το σύνολο του ποντιακού πληθυσμού πρέπει να τους απομονώσει, ολόκληρος ο λαός.

Το ΚΚΕ, λόγω της διεθνιστικής και ταξικής του αντίληψης αποτέλεσε πραγματικό αποκούμπι των προσφύγων, που πρωτοστάτησε στους αγώνες και τις διεκδικήσεις τους, καταπολέμησε την τακτική του διαίρει και βασίλευε μεταξύ προσφύγων και γηγενών και τις ψεύτικες διαχωριστικές γραμμές, που ήθελε να επιβάλλει ο αστικός κόσμος, σφυρηλατώντας ακόμη βαθύτερους και ισχυρότερους δεσμούς με το προσφυγικό στοιχείο.

Μέχρι και σήμερα, ορισμένοι δεν χάνουν την ευκαιρία να απογυμνώνουν από την ουσία τους τα γεγονότα της εποχής, να διαστρεβλώνουν την ιστορική αλήθεια και να χύνουν το αντικομμουνιστικό πάθος δηλητήριο.

Το ΚΚΕ λαμβάνοντας υπόψη τις δοσμένες οικονομικές και κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν, προσεγγίζει τις αιτίες που οδήγησαν στη Γενοκτονία του ποντιακού Ελληνισμού με τρόπο τέτοιο που ακυρώνει κάθε προσπάθεια συγκάλυψης ή διαστρέβλωσης της ιστορικής αλήθειας.

Ποιες ήταν αυτές οι αιτίες; Οι ενδοϊμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί και συγκρούσεις στην περιοχή, καθιστώντας τον ποντιακό ελληνισμό ένα από τα πιο τραγικά θύματα σε συνθήκες αποσύνθεσης της κλυδωνιζόμενης τότε οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Δεύτερον, η άνοδος του τουρκικού αστικού εθνικισμού που εξυμνετούσε την ανερχόμενη τουρκική αστική τάξη στα σχέδια για τη συγκρότηση του έθνους-κράτους της κόντρα στην κυριαρχία της ελληνικής και αρμενικής αστικής τάξης την εποχή εκείνη.

Τρίτον, η στροφή των επιδιώξεων της ελληνικής αστικής τάξης στην πλούσια περιοχή της Μικράς Ασίας που οδήγησε όχι μόνο στην εγκατάλειψη των Ελλήνων και άλλων λαών του Πόντου,

αλλά και στη χρησιμοποίησή τους ως αντιπερισπασμό και μέσο πίεσης στην προσπάθεια επίτευξης των δικών της ανταγωνιστικών συμφερόντων.

Τέταρτον, οι επιλογές της ελληνικής άρχουσας τάξης του Πόντου για αναζήτηση λύσης στο ποντιακό ζήτημα από την παρέμβαση των λεγόμενων μεγάλων δυνάμεων και όχι από τις δυνάμεις του ποντιακού λαού και των άλλων λαών της περιοχής.

Οι αντίπαλες αστικές τάξεις, ελληνική και τουρκική, δεν έμειναν αμέτοχες. Στοιχίστηκαν πίσω από αντίπαλα ιμπεριαλιστικά στρατόπεδα της Αντάντ και των κεντρικών δυνάμεων αντίστοιχα, μετατρέποντας τους λαούς σε πιόνια και διαπραγματευτικά χαρτιά, σε μια γεωστρατηγική σκακιέρα.

Σήμερα, βρισκόμαστε μπροστά σε μια συγχρονισμένη παγκόσμια καπιταλιστική κρίση με ανυπολόγιστες συνέπειες για τους εργαζόμενους όπου γης, οι οποίοι καλούνται ξανά από το πολιτικό προσώπιο του κεφαλαίου να πληρώσουν τα σπασμένα, για να βγει αλώβητο το κεφάλαιο. Σε αυτές τις συνθήκες οξύνονται περαιτέρω οι ανταγωνισμοί για τον έλεγχο των αγορών και ιδιαίτερα των ισχυρών ιμπεριαλιστικών κρατών, όπως η διαμάχη που λαμβάνει χώρα την περίοδο που διανύουμε μεταξύ των δύο ισχυρότερων οικονομιών του πλανήτη, Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας, με φόντο την αντιπαράθεση γύρω από την προέλευση του νέου κορονοϊού.

Στο πλαίσιο αυτών των ανταγωνισμών οξύνεται και η αντιπαράθεση μεταξύ των αστικών τάξεων Τουρκίας και Ελλάδας. Τροποποιείται η τουρκική επιθετικότητα με τη στήριξη του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η προσπάθεια της ελληνικής αστικής τάξης να πάρει μέρος στο μοίρασμα της λείας από την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών στην περιοχή.

Ο ελληνικός λαός και οι γειτονικοί λαοί πρέπει να επαγρυπνούν απέναντι στις επικίνδυνες εξελίξεις κόντρα στον εφηνισμασμό που καλλιεργούν οι ελληνικές κυβερνήσεις.

Αποδείχτηκε πλέον περίτρανα ότι η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΝΑΤΟ δεν προσφέρει στους λαούς καμία ασφάλεια, αλλά αντίθετα τους εμπλέκει στους ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς και επεμβάσεις.

Σήμερα στην Ελλάδα βρίσκονται εγκλωβισμένοι, κάτω από άθλιες συνθήκες, χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες, ξεριζωμένοι από τις πατρίδες τους, εξαιτίας των ιμπεριαλιστικών πολέμων που διεξάγονται με ευθύνη των ΗΠΑ, του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τεράστιες ευθύνες έχει και η Ελληνική Κυβέρνηση, διαχρονικά, όλες οι κυβερνήσεις που παίρνουν ενεργά μέρος σε αυτούς τους σχεδιασμούς, μετατρέποντας τη χώρα μας σε μια απέραντη αμερικανο-νατοϊκή βάση, δίνοντας γη και ύδωρ στους φονιάδες των λαών.

Ακόμα και σήμερα παραμένει ανεκπλήρωτος ο στόχος για την αναγνώριση του κράτους της Παλαιστίνης από το ελληνικό κράτος, ως δικαίωση του αγώνα τους, απέναντι στο δολοφονικό κράτος του Ισραήλ.

Για το ΚΚΕ η μεγαλύτερη τιμή για τη μνήμη της ιστορίας του ποντιακού λαού είναι η πάλη για να μη ζήσει ποτέ ξανά κανείς λαός αυτά που υπέστη ο ποντιακός και μικρασιατικός ελληνισμός, ο αγώνας ενάντια στους φορείς και τα γενεσιουργά αίτια της εκμετάλλευσης των πολέμων και της προσφυγιάς, ενάντια στο δηλητήριο του σοβινισμού, του εθνικισμού και του φασισμού.

Το ΚΚΕ δεσμεύεται να σταθεί δίπλα στον οργανωμένο ποντιακό χώρο, σε κάθε δίκαιη διεκδίκηση του, για την ανάδειξη και διατήρηση της πολιτικής και πνευματικής κληρονομιάς των Ποντίων, τις προσπάθειες που κάνουν για τη διεθνή αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων Ποντίων. Στεκόμαστε στο πλευρό χιλιάδων ομογενών, που ύστερα από τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και την καπιταλιστική παλινόρθωση εγκαταστάθηκαν στην πατρίδα μας και συνεχίζουν μετά από τόσα χρόνια να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα αποκατάστασης.

Πάντα θα θυμόμαστε και πάντα θα τιμούμε τους Πόντιους και τις Πόντιες που έδωσαν ακόμα και τη ζωή τους για τα υψηλά ιδανικά τους.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης):** Τον λόγο έχει ο Βου-

λευτής Β' Θεσσαλονίκης της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Ελληνικής Λύσης, κ. Κωνσταντίνος Χήτας.

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ:** Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ.

Στο ημερολόγιο του, ο Κώστας Κουρτίδης, γράφει για το επίμαχο περιστατικό: «Η νύχτα αυτή ήταν η πιο τρομακτική νύχτα που έζησα στη ζωή μου. Γυναίκες και παιδιά, τριακόσιοι περίπου, μαζεύτηκαν λίγο πιο πάνω μέσα σε μία σπηλιά, τους οποίους φυλούσαν περίπου εκατόν είκοσι νέοι άσπλοι. Επί εννέα ώρες αγωνιζόμασταν ενάντια στον τουρκικό στρατό που μας περικύκλωσε από παντού. Τα μεσάνυχτα σταμάτησε το πανδοχείο των πυροβολισμών και οι αντάρτες και τα γυναικόπαιδα αποσύρθηκαν στη θέση Μερτσιάν Λιθάρ. Τότε έπρεπε, πριν ξημερώσει, να βρεθεί μία λύση: να απομακρύνονταν εντελώς αθόρυβα από εκείνη τη θέση, γιατί αλλιώς θα γινόταν ο τάφος και μεγάλων και μικρών, ενόπλων και αμάχων. Εκείνες τις τραγικές, μοιραίες, απελπισμένες μέρες αναγκάστηκαν να θανατώσουν βρέφη και μικρά παιδιά που έκλαιγαν, για να μην προδώσουν τις θέσεις τους. Όταν ξημέρωσε και οι Τούρκοι ξεκίνησαν την επιχείρηση εναντίον των ανταρτών, αντίκρισαν επτά βρέφη σφαγμένα. Τότε ο ίδιος ο μέγας επικήρυξ έδωσε διαταγή στον τουρκικό στρατό να γυρίσει πίσω στη Σάντα και είπε: «Ανθρωποι που σκοτώσαν τα παιδιά τους είναι αδύνατο να πιαστούν και άρα είναι περιττό να μείνουμε άλλο εδώ»».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όσα χρόνια κι αν περάσουν, το έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος των χριστιανικών πληθυσμών του Πόντου δεν αλλοιώνεται, δεν παραγράφεται και δεν ξεχνιέται. Η θηριωδία αυτή κινδυνεύει να ξεχαστεί, μόνο αν εμείς την ξεχάσουμε και μόνο αν εμείς δεν τη διδάξουμε στις επόμενες γενιές.

Ό,τι δεν κατάφερε ο Σουλτάνος σε πέντε αιώνες, το πέτυχε ο Κεμάλ σε πέντε χρόνια. Στις 19 του Μάη 1919, λοιπόν, ο Μουσταφά Κεμάλ αποβιβάζεται στη Σαμψούντα, για να ξεκινήσει τη δεύτερη και πιο άγρια φάση της Ποντιακής Γενοκτονίας, υπό την καθοδήγηση των Γερμανών και Σοβιετικών συμβούλων του.

Μέχρι τη Μικρασιατική Καταστροφή, το 1922 οι Ελληνοπόντιοι που έχασαν τη ζωή τους ξεπέρασαν τις διακόσιες χιλιάδες, ενώ κάποιοι άλλοι ιστορικοί ανεβάζουν τον αριθμό αυτό στις τριακόσιες πενήντα χιλιάδες. Όσοι γλίτωσαν από το τουρκικό σπαθί, κατέφυγαν ως πρόσφυγες στη νότια Ρωσία, ενώ γύρω στις τετρακόσιες χιλιάδες ήρθαν στην Ελλάδα. Με τις γνώσεις τους, με το έργο τους, συνεισέφεραν τα μέγιστα στην ανόρθωση του καθιμαγμένου εκείνη την εποχή ελληνικού κράτους και άλλαξαν τις πληθυσμιακές ισορροπίες, στη Βόρεια Ελλάδα, κυρίως.

Όλοι οι Έλληνες παραμένουμε στις επάλξεις του πιο τίμιου και πιο καθαγιασμένου αγώνα. Δεν συμβιβάζομαστε. Προσδοκούμε δικαίωση. Προσμένουμε υπομονετικά την ευλογημένη ώρα, που, όπως γράφει και ο Ελύτης, «τα όνειρα θα λάβουν εκδίκηση».

Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου, αλλά και αυτών σε ολόκληρη τη Μικρά Ασία αποτελεί ένα αδιαμφισβήτητο, απόλυτα τεκμηριωμένο γεγονός, μια φρικιαστική πραγματικότητα, που προσβάλλει ολόκληρη την πολιτισμένη ανθρωπότητα και συμπεριλαμβάνεται σε πιο μαύρες σελίδες της παγκόσμιας ιστορίας.

Σήμερα, όμως, τιμούμε και τη βασανισμένη γενιά των προσφύγων. Όλους αυτούς τους συμπατριώτες μας, που κατόρθωσαν την ύστατη στιγμή να γλυτώσουν από τη φωτιά και το μαχαίρι και να φτάσουν με χιλιάδες κακουχίες στη μητέρα Ελλάδα. Τιμούμε τη γενιά, που σήκωσε τον σταυρό του μαρτυρίου, που ήρθε ρακένδυτος πρόσφυγας στην Ελλάδα, μα δεν έσκυψε το κεφάλι, δεν λύγισε ποτέ. Ήταν αυτοί οι υπέροχοι άνθρωποι, που έφεραν μαζί τους ως πολύτιμο φυλακτό μια ιστορία, έναν πολιτισμό, μια κουλτούρα, μια αρχοντιά συμβάλλοντας στην ιστορική αναγέννηση της πατρίδας μας.

Το μήνυμα της σημερινής ημέρας πρέπει να είναι σαφές και ξεκάθαρο. Η ιστορική μας μνήμη, τα βιώματά μας δεν αποτελούν προϋπόθεση διαπραγματεύσεων και συμβιβασμών. Πρέπει να διεκδικήσουμε την αναγνώριση της Γενοκτονίας για να λάμψει η ιστορική αλήθεια και να αναπαυθούν οι ψυχές των προγόνων, που υπέστησαν τα πάνδεινα. Ο Θεός να δώσει και να μην ξαναζήσει ποτέ κανείς στη γη το δικό τους δράμα.

Αιώνια τους η μνήμη.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης):** Κλείνουμε με τη Βουλευτή Α' Ανατολικής Αττικής της Κοινοβουλευτικής ομάδας ΜέΡΑ25, κ. Μαρία Απατζίδη.

**ΜΑΡΙΑ ΑΠΑΤΖΙΔΗ:** Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εμείς στο ΜέΡΑ25 τιμούμε την ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας των Ποντίων και στεκόμαστε ενάντια σε κάθε εθνικιστικό μίσος, που γεννάει τέτοια εκτρώματα της ιστορίας.

Ως η πρώτη Ελληνίδα Βουλευτής που γεννήθηκε στη Ρωσία, από Έλληνες γονείς του Πόντου, νιώθω ότι πρέπει να σας πω κάτι: «Την πατρίδαμ' έχασα, έκλαψα και πόνεσα. Λύουμαι κι' αροθυμώ, ν' ανασπάλω κι απορώ».

Δεν είναι απλά οι στίχοι ενός τραγουδιού. Είναι ο πόνος ψυχής τριακοσίων πενήντα τριών χιλιάδων Ποντίων, που έπεσαν θύματα Γενοκτονίας από τους Τσέτες του Τοπάλ Οσμάν. Είναι ιστορίες του παππού μου του Ευτύχη από το Ορντού της Κερασούντας, ενός ανθρώπου που ελάχιστα γνώριζαν, αλλά εγώ είχα την τύχη να μεγαλώσω με τις ιστορίες του τα καλοκαίρια στον Καύκασο.

Θα μπορούσα να σας πω για την μπάντα του θανάτου, που έπαιζε τούρκικα εμβατήρια, καθώς τα σπίτια μας καιγόntonταν. Θα μπορούσα να σας πω για τις γιαγιάδες, που δε γνώρισα ποτέ. Αλλά το μόνο που θα σας πω είναι αυτό που θα ήθελε και ο παππούς μου ο Ευτύχης. Μου έλεγε: «Μάρω μου είσαι στη ζωή όλα όσα έχεις πάθει. Τέρε μην ανασπάλεις». Κοίτα μην ξεχάσεις. Τα λόγια του δεν είχαν ποτέ μίσος και κακία. Είχαν μόνο μία θλίψη για τη δικαίωση, που δεν ήρθε ποτέ.

Υποχρέωσή μου και υποχρέωση όλων των Ποντίων είναι να μην ξεχάσουμε, να δικαιωθούν όλες οι αδικησμένες ψυχές των προγόνων μας. Οι ψεύτικοι εθνικισμοί δεν μπορούν να σβήσουν τις ιστορίες και την καρδιά μας. «Η Ρωμανία κι αν επέρασεν, ανθεί και φέρει κι άλλο». Για όλους τους τεμετέρ, για όλους τους Έλληνες, για όλη την ανθρωπότητα οφείλουμε να έχουμε ως πρώτη πολιτική προτεραιότητα τη διεθνή αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων.

Η Διεθνής Ένωση Μελετητών Γενοκτονιών που αναγνώρισε επίσημα τη Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου του 2007 σημειώνει: Η άρνηση μιας γενοκτονίας είναι το έσχατο στάδιο της γενοκτονίας, αυτό που εξασφαλίζει την ατιμωρησία για τους δράστες της γενοκτονίας και προετοιμάζει το έδαφος για τις μελλοντικές γενοκτονίες. Γι' αυτό δεν μπορούμε να ξεχάσουμε.

Ο αγώνας για την αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων είναι ένας αγώνας ενάντια στην αναβίωση του ρατσισμού. Ο πον-

τιακός Ελληνισμός, που έζησε την προσφυγιά έμαθε τι είναι ο πόλεμος, τι θα πει εξαθλίωση και ρατσισμός, αλλά και τι θα πει δυσκολίες ενσωμάτωσης σε μία καινούργια κοινωνία.

Υπάρχουν αυτοί που θεωρούν ότι η ειρήνη βασίζεται στη λήθη. Στο ΜέΡΑ25 πιστεύουμε αντιθέτως ότι η διεθνής δημοκρατία θεμελιώνεται στη μνήμη. Αντιστρόφως, η μνήμη γίνεται δυνατή μόνο χάρις στην ελευθερία και την παρρησία, που προσφέρει η δημοκρατία. Σε μία πραγματικά δημοκρατική Ευρώπη η αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων δεν θα είναι αφορμή για μνησκακία, αλλά φροντίδα για να αποφύγουμε παρόμοια γεγονότα στο μέλλον.

Είμαι ιδιαίτερα ευαίσθητη στο θέμα της Γενοκτονίας των Ποντίων και ως γυναίκα, γιατί οι γενοκτονίες στοχεύουν κατεξοχήν τις γυναίκες ως φορείς της ζωής. Ιστορική αναδρομή και μνήμη είναι ένα κρίσιμο ζήτημα παιδείας ενάντια σε προσπάθειες υπονόμευσης και αποδόμησης της μαρτυρικής ιστορίας των Ποντίων. Γιατί μόνο αν θυμόμαστε και αναγνωρίζουμε τις γενοκτονίες, μόνο αν παλεύουμε για τη διεθνή αναγνώρισή τους θα κατορθώσουμε να μην ξανασυμβούν ποτέ πια στο μέλλον. Για όλους τους Πόντιους, για όλους τους Έλληνες.

Δεν ξεχνώ.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης):** Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με την ομόφωνη δήλωση ότι δεν ξεχνάμε, σας καλώ να τηρήσουμε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των θυμάτων της Γενοκτονίας των Ελλήνων και Ελληνίδων του Πόντου.

(Στο σημείο αυτό τηρείται στην Αίθουσα ενός λεπτού σιγή)

Αιωνία τους η μνήμη.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώθηκε η συζήτηση της ειδικής συνεδρίασης για την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων και Ελληνίδων του Πόντου και τήρησης ενός λεπτού σιγή.

Κύριοι συνάδελφοι, δέχστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση:

**ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:** Μάλιστα, μάλιστα.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης):** Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 10:30' λύεται η συνεδρίαση για σήμερα ημέρα Τρίτη 19 Μαΐου 2020 και ώρα 10:30, με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: κοινοβουλευτικό έλεγχο σύμφωνα με την ειδική ημερήσια διάταξη που σας έχει διανεμηθεί.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ